

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

BOOK REVIEW

ΑΡΧΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ 2002, 19(5):599-599
ARCHIVES OF HELLENIC MEDICINE 2002, 19(5):599-599

Μετα-επιδημιολογία ή εφαρμοσμένη ιατρική έρευνα

Αιτιο-γνωστική, Δια-γνωστική, Προ-γνωστική

Λουκά Δ. Σπάρου

Έκδοση: ΒΗΤΑ Ιατρικές Εκδόσεις ΜΕΠΕ, 2001, σελίδες 192 (ISBN: 960-8071-33-χ)

Τα μαθηματικά αποτελούν έναν από τους στυλοβάτες του κορμού της ιατρικής επιστήμης. Οι βασικές επιστημονικές αρχές της επιστήμης μας στηρίζονται σε μαθηματικά πρότυπα και δεν νοείται ιατρική σκέψη χωρίς τη θεώρησή της από μαθηματική σκοπιά. Με λίγα λόγια, η περιορισμένη μαθηματική εντρύφηση κατά τη διάρκεια των ιατρικών σπουδών στερεί ορισμένες δεξιότητες από το φοιτητή της επιστήμης μας και αργότερα τον ιατρό, όχι για να μελετήσει εκείνα που οι μαθηματικοί ανακάλυψαν, αλλά για να μπορεί να ανακαλύψει εκ νέου τις αλήθειες για τον εαυτό του.

Είναι αλήθεια, για παράδειγμα, ότι η ιατρική φυσική δεν υφίσταται χωρίς τη συμβολή των μαθηματικών. Αναμφισβήτητητα, όμως, απαιτείται ορθή σκέψη για τη σωστή διάγνωση ή για την καλύτερη θεραπευτική αντιμετώπιση. Δυστυχώς, στο Πανεπιστήμιο δεν διδαχθήκαμε τον τρόπο σκέψης, τις θεωρίες δηλαδή στις οποίες βασίζεται η εφαρμογή μαθηματικής σκέψης για την επίλυση των προβλημάτων, τα οποία αντιμετωπίζουμε στην καθημερινή πράξη.

Το έλλειμμα αυτό στην ιατρική παιδεία μας στη δεκαετία του '50 (ίσως οι μεταγενέστερες ιατρικές γενεές να ήταν τυχερότερες) το αισθάνεται κανείς διαβάζοντας το βιβλίο του Λουκά Σπάρου, καθηγητή Κοινωνικής Ιατρικής στο Τμήμα Νοσηλευτικής του Πανεπιστημίου Αθηνών, με τον τίτλο: «Μετα-επιδημιολογία ή Εφαρμοσμένη Ιατρική Έρευνα». Όπως είναι γνωστό, η Επιδημιολογία, ως αυτόνομος κλάδος της ιατρικής έρευνας, οργανώθηκε τα τελευταία 40 χρόνια περίπου. Ο όρος «Μετα-επιδημιολογία», μη ευρέως ακόμη αποδεκτός, προτάθηκε από τον Miettinen το 1985.

Ενώ η Επιδημιολογία ορίζεται σήμερα ως ο κλάδος που μελετά τη συχνότητα των νοσημάτων, καθώς και τα χαρακτηριστικά των ατόμων, από τα οποία αυτή εξαρτάται, δηλαδή αποτελεί μελέτη σχέσεων, η Μετα-επιδημιολογία είναι μια συνάρτηση συχνότητας. Όπως εξηγεί ο συγγραφέας του βιβλίου, η συνάρτηση αυτή μπορεί να

είναι αιτιολογική, διαγνωστική ή προγνωστική.

Σύμφωνα με τις παραπάνω αναφερόμενες έννοιες, το βιβλίο διαιρείται στην Αιτιο-γνωστική Έρευνα, στη Δια-γνωστική Έρευνα και στην Προ-γνωστική Έρευνα. Στα κεφάλαια της Αιτιο-γνωστικής Έρευνας καλύπτονται βασικές έννοιες της νοσηρότητας, καθώς και οι σημασίες του κλειστού και του ανοικτού πληθυσμού στην εφαρμοσμένη ιατρική έρευνα, οι αιτιακές σχέσεις στην ιατρική έρευνα και οι έννοιες των odds και logit.

Ακολουθούν εννέα πολύ σημαντικά κεφάλαια της διαγνωστικής έρευνας. Αρχίζοντας με τα σφάλματα μέτρησης και την έννοια των φυσιολογικών τιμών και του διαχωριστικού ορίου, ο συγγραφέας δίνει έμφαση στη διαγνωστική ποιότητα των κλινικών και παρακλινικών δεδομένων και στις διαγνωστικές πιθανότητες. Στα κεφάλαια αυτά, ο αναγνώστης δεν μπορεί παρά ν' αναγνωρίσει τη σημασία και την αξία της μαθηματικής επιστήμης εφαρμοζόμενης στην ιατρική σκέψη.

Παρά την εξίσου μεγάλη σημασία της, η Προγνωστική έρευνα καλύπτεται σε δύο κεφάλαια. Η εφαρμογή παρεμβάσεων, τόσο προληπτικών όσο και θεραπευτικών, καθιστά απαραίτητη την κατανόηση όρων, όπως η κλινική σημαντικότητα, η σχετική ή η απόλυτη μείωση κινδύνου, ιδιαίτερα μάλιστα του αναγκαίου αριθμού (αρρώστων) για εφαρμογή της θεραπείας.

Για τους παλαιότερους συναδέλφους, που δεν είχαμε την τύχη να διδαχθούμε ιατρική στατιστική, επιδημιολογία και γενικά τα «ιατρικά μαθηματικά», το βιβλίο αυτό αποτελεί θαυμάσια εισαγωγή σ' έναν ιατρικό κόσμο που χρησίμευε μόνο στους ερευνητές. Στο σημερινό όμως, το σύγχρονο, τον ιατρό που θέλει να εντρυφήσει στον υπέροχο μαθηματικό κόσμο των επιστημών υγείας, το βιβλίο αυτό είναι απαραίτητο, ιδίως αν ασχολείται κανείς με την εφαρμοσμένη ιατρική έρευνα. Το βιβλίο είναι γραμμένο απλά, με πολλές επεξηγήσεις και παραδείγματα και ιστορικές πληροφορίες με επαγωγικό τρόπο.

Διαβάζεται ευχάριστα. Τουλάχιστον για τον υπογράφο της βιβλιοπαρουσίασης αυτής, η ανάγνωση του βιβλίου του κ. Λουκά Σπάρου ήταν χρήσιμη και αποκαλυπτική.

Χρήστος Σπ. Μπαρτσόκας

Καθηγητής Παιδιατρικής

Τμήμα Νοσηλευτικής, Πανεπιστήμιο Αθηνών